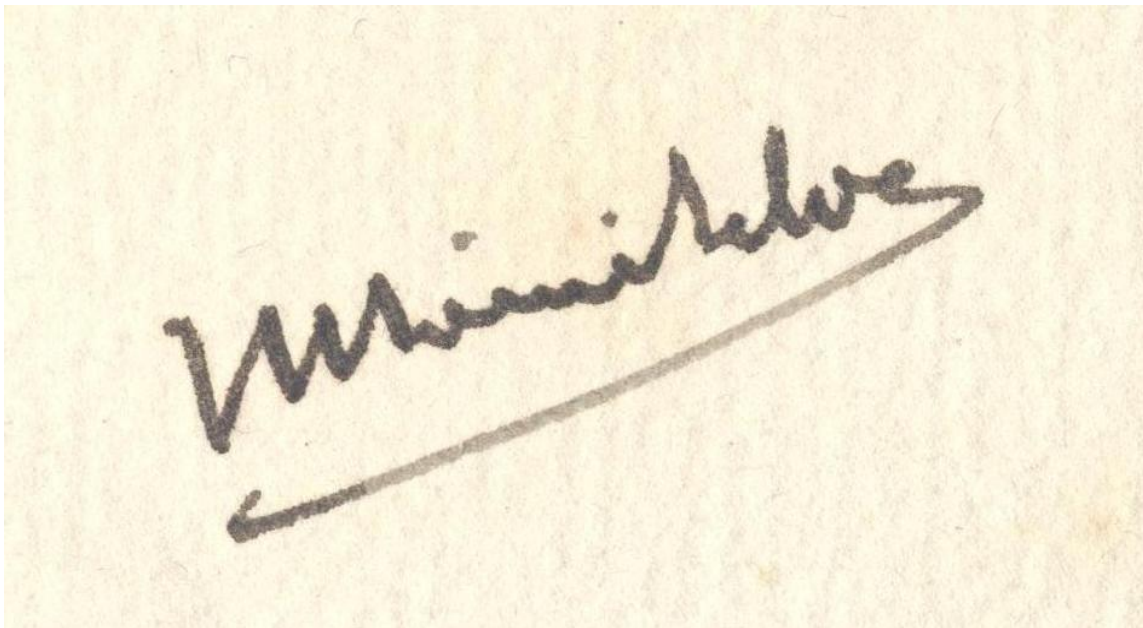

Biblioteca de Catalunya
Secció de Manuscrits

ÀLBUM
JOSEP MARIA BOIX I SELVA

Barcelona
2014

LIMINARS

Recursos de consulta del document

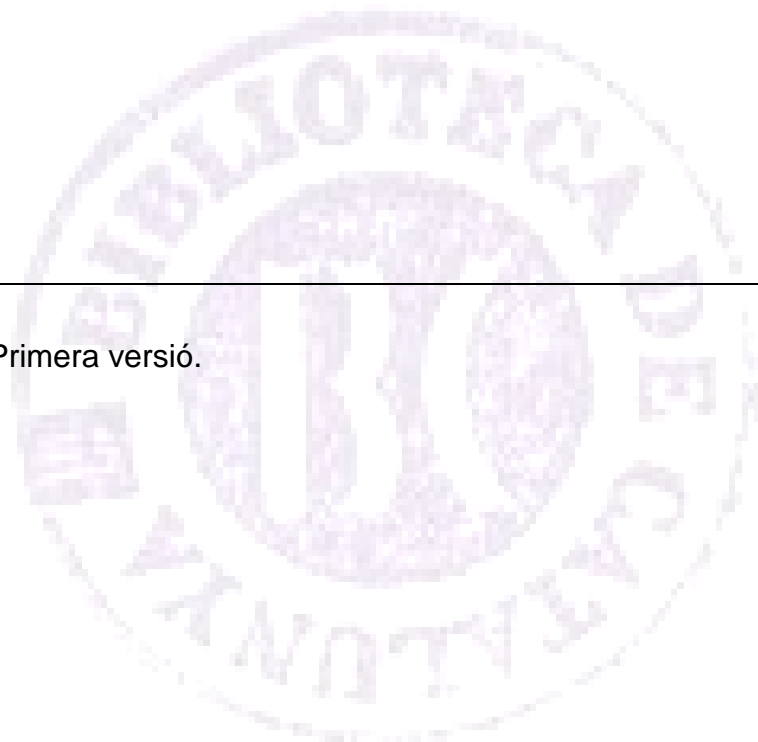
Cerca automàtica. Per a la cerca de conceptes concrets cal obrir la finestra de consulta. Cliqueu els binocles o els desplegable "edit" més "search", formuleu la paraula i apareixerà una llista amb els diferents punts del document satisfactoris, que al clicar un per un recuperà el text en el document.

Sumari digital. Per facilitar l'accés a capítols concrets i en format pdf s'ha creat un "sumari digital" del document que podeu trobar obrint la pestanya lateral esquerra de marcadors i des d'allà podeu transitar pel document més àgilment.

Historial

2014, Desembre Primera versió.

SUMARI

Josep Maria Boix i Selva	1
Liminars	2
Sumari	3
Presentació	4
Àlbum Josep Maria Boix i Selva	5

PRESENTACIÓ

Els àlbums presenten principalment algunes peces escollides del fons conservats a la Biblioteca de Catalunya. Les imatges permeten l'accés als documents considerats més rellevants, generalment els manuscrits originals, però també les cartes de l'autor i dels seus corresponents, els documents legals i fins i tot algun objecte personal. Si els inventaris consignen els elements del fons amb minuciositat, l'àlbum pretén mostrar-ne les peces més interessants.

A més, en el cas de l'àlbum Boix i Selva disposem, gràcies a la col·laboració de la família, a una col·lecció de retrats de l'autor en diferents edats.

Un poeta es justifica per la seva obra. Per això hem inclòs una mostra en el poema *Felicitat*, reproduït de l'exemplar número 1 de l'edició dels "Amics de la poesia" que Boix i Selva dedicà a la Biblioteca de Catalunya.

L'àlbum que mereixen més atenció hi figuren les 10 cartes dels amics i companys de l'autor. No tothom pot comptar entre els corresponents i els amics amb Joan Vinyoli, Salvador Espriu i Rosselló-Pòrcel, Joan Teixidor, Jordi Rubió —apreciat singularment per Boix i Selva, que tenia una numeració i relació privada de les cartes—, Josep Maria de Sagarra, Joan Fuster, Antoni Comas i Pere Calders. No han estat transcrits, però totes elles poden ser llegides com va ser escrites.

Reproducció

Està subjecta a les normes generals de reproducció de documentació de la Biblioteca de Catalunya. Cal tenir en compte, en cada cas, les lleis de propietat intel·lectual i de protecció a la intimitat .

ÀLBUM JOSEP MARIA BOIX I SELVA

Retrats

---

1. El nen Boix i la seva mare, Maria Selva i Alegre. 1915.
Col·lecció familiar.

2. El jove Josep Maria Boix i Selva.
Col·lecció familiar.

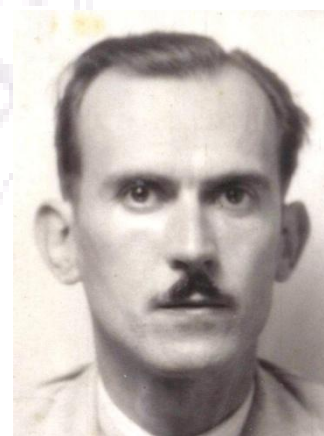
3. Caricatura del professor de literatura dels Escolapis per un alumne.

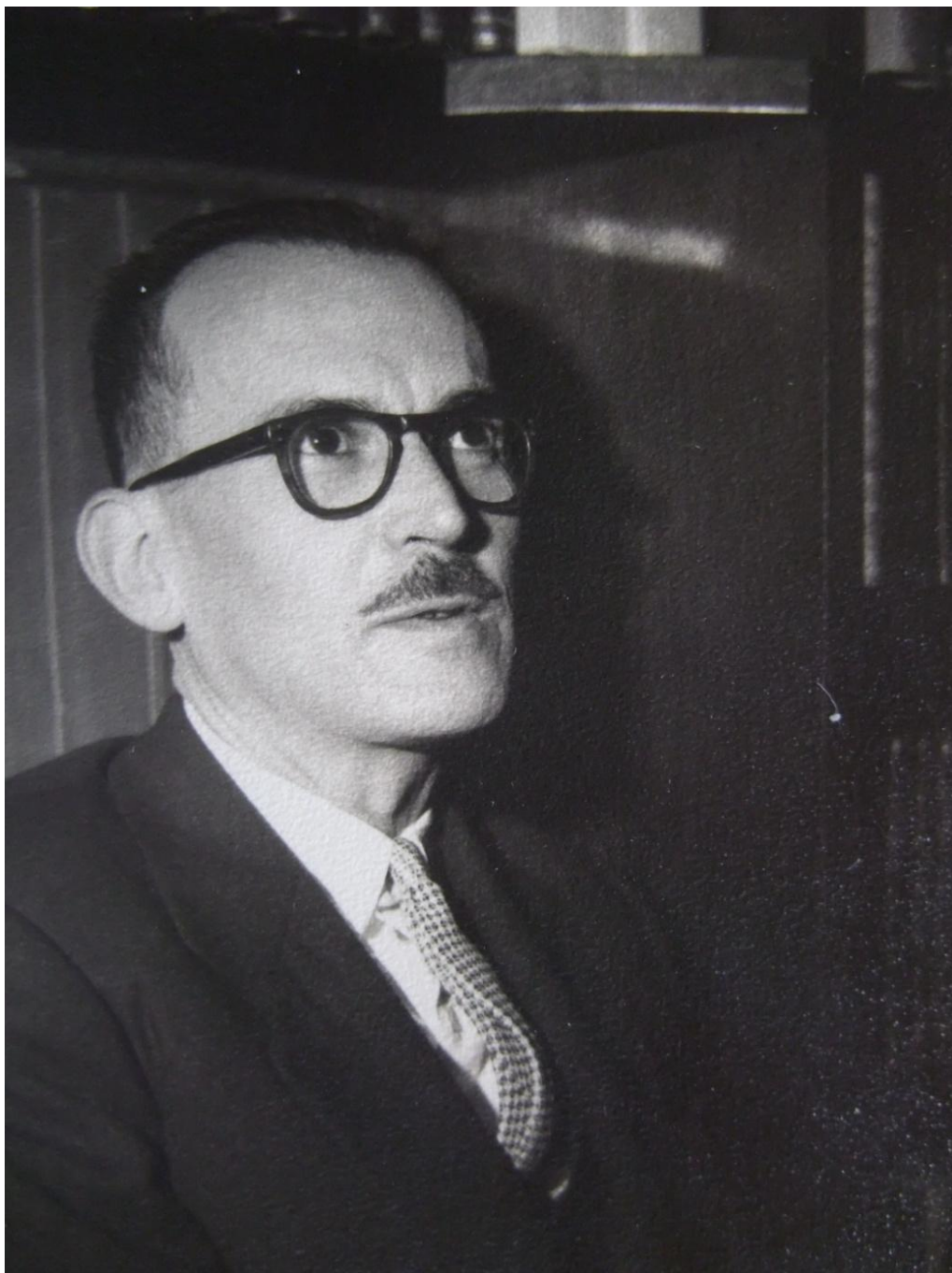
4. López-Picó, amic i poeta. Retrat dedicat.
Ms. 9480/1.López-Picó.90

5. Peregrinació a Roma. 1950
Ms. 9486/32.1

6. Detall del retrat.
Ms. 9486/32.1

7. Retrat.
Col·lecció familiar

8. El poeta i l'olivera mallorquina centenària.
Col·lecció familiar

9. L'avi amb un nét.
Col·lecció familiar

Objectes personals

10. Espiritualitat

Rosaris , Quipà, retall de premsa sobre la mort de Joan Teixidor i poesia relacionada.
Mostra Boix i Selva, poeta en el Paradís?. Vitrina 5, detall

11. Ex-libris

Ms. 9473/2

M'ho va dir la sibil.la:
"Seràs damunt la terra/creatiu,
tu,Boix i Selva, l'últim de la fila,
l'home tingut per mort que encara
escriu".

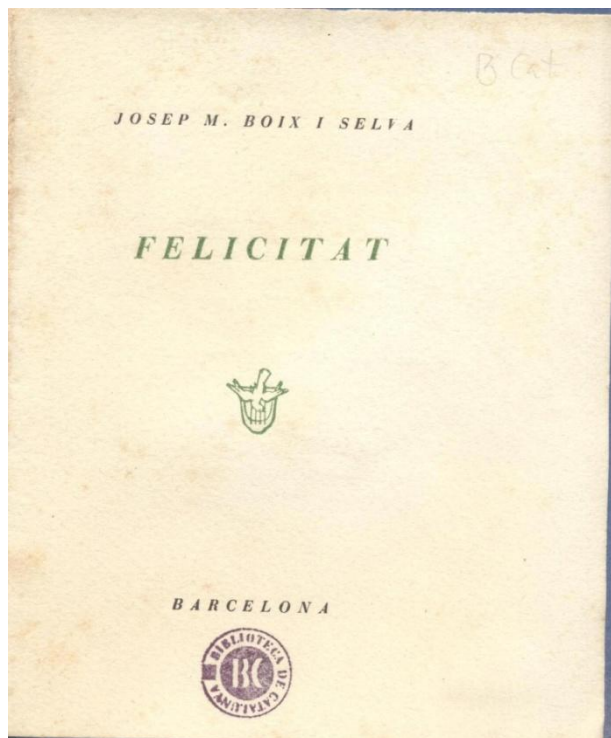
12. Quatre versos de poesia ocasional, a causa d'una notícia de diari que el donava per difunt.

Ms. 9484/5.22

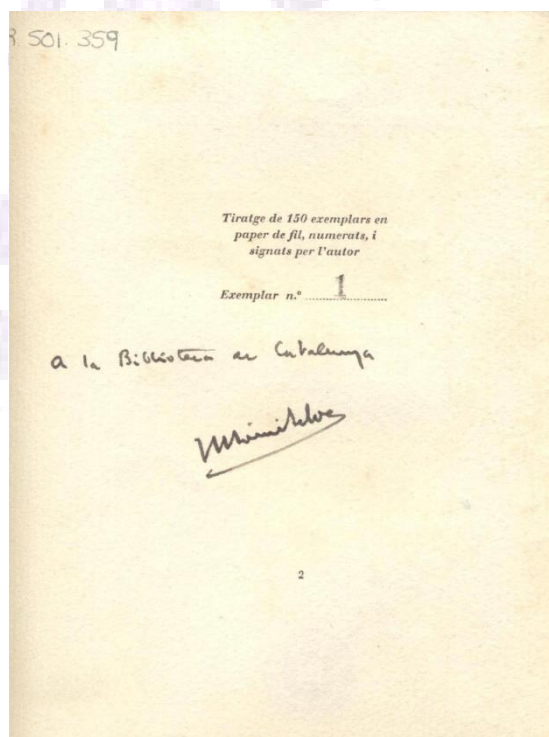
Felicitat

---

13. Opuscle. Amics de la poesia.
Catàleg; 7-III-92/1

14. Numeració de l'exemplar i dedicatòria a la Biblioteca.

FELICITAT

Feliç qui a ciutat
o en soledós recer de pastoria,
frueix del propi esclat,
riquíssim d'alegria,
i multitud ni erm no l'angunia.

Feliç qui dins del cor
sent l'abrivall d'impetuosa vida,
i, obstinat i fort,
senyorejant la brida,
amb seny audaç en mena l'embranchida.

Feliç qui per corser
té el seu desig, i una esperança pura
per noble senyaler;
qui, avançant, sols cura
del fre, i d'esperó no té fretura.

Feliç qui per amic
té el pensament, i mai no el desficia
amb planys d'un dol antic,
ni mai, amb veu impia,
angoixes i perills li presagia.

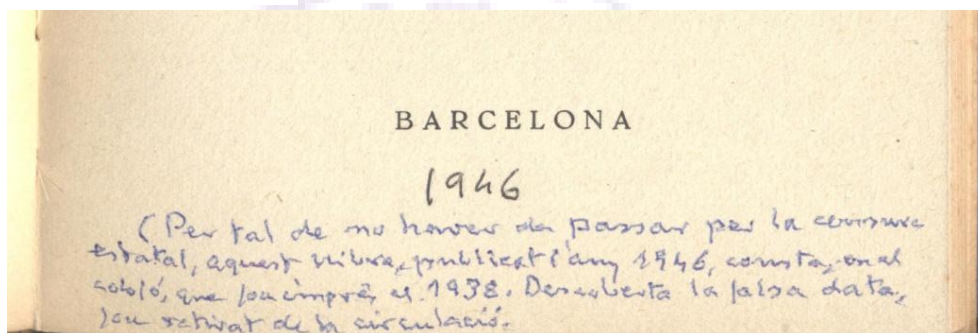
Feliç qui dintre seu
de foc del cel n'abranda una guspira;
vers la claror de Déu,
humil, el rostre gira,
i a la diàfana altitud aspira.

Obra pròpia editada

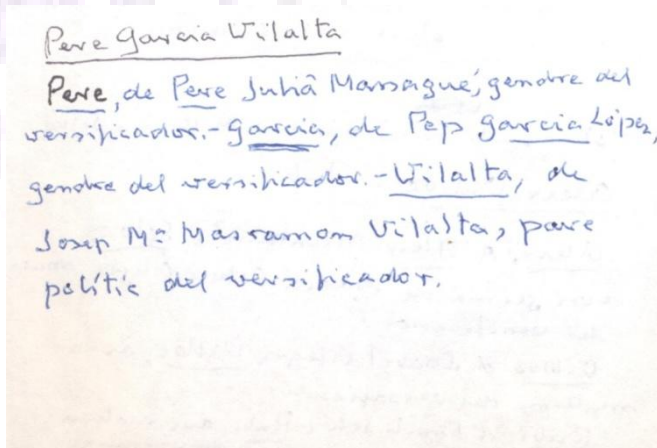
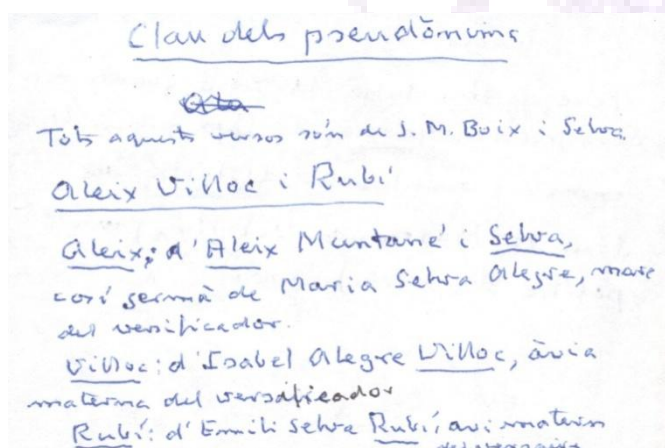
17. Coberta i portada de "Copaltes i mirinyacs"

Catàleg: 2013-12-C 25/19

18. Nota manuscrita de la portada de l'exemplar del fons. Explica la falsa data del colofó

Ms. 9443

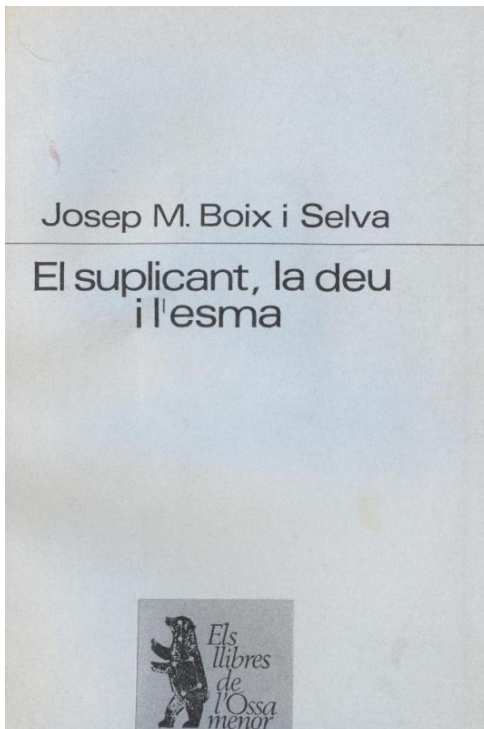

19. Nota a doble cara amb pseudònims usats per Josep Maria Boix i Selva.

Ms. 9466/3

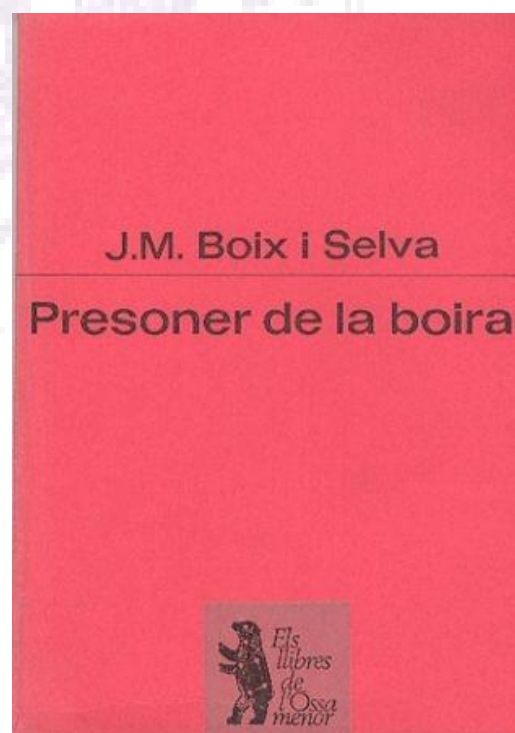
20. Coberta

Catàleg: G 84-8-2350

21. Coberta

Catàleg: 833.51 Oss-12º

Poesia inèdita. El jueu errant

Estampa de Epinal:
El verdadero retrato del judío errante.
Biblioteca Nacional, París.
(Foto: Giraudon.)

LE VRAI PORTRAIT DU JUIF-ERRANT

COMPLAINTÉ.

Est-il rien sur la terre
Qui soit plus surprenant
Que la grande misère
Du pauvre Juif-errant !
Que son sort malheureux
Paraît triste et fâcheux !

Un jour, près de la ville
De Bruxelles en Brabant,
Des bourgeois fort dociles
L'accablèrent en passant.
Jamais ils n'avaient vu
Un homme si barbu.

Son habit tout difforme
Et très-mal arrangé,
Leur fit croire que cet homme
Était fort étranger ;
Pourtant, comme ouvrier,
Devant lui un tablier.

On lui dit: Bonjour, maître,
De grâce accordez-nous
La satisfaction d'être
Un moment avec vous.
Ne nous refusez pas,
Retardez un peu vos pas.

Messieurs, je vous proteste
Que j'ai bien du malheur,
Jamais je ne m'arrête
Ni ici, ni ailleurs ;
J'ai beau ou mauvais temps
Je marche incessamment.

Entrez dans cette auberge,
Vénérable vieillard ;
D'un pot de bière fraîche
Avez-vous pris votre part ;
Nous vous régalerons
Le mieux que nous pourrions.

J'accepterais de boire
Deux coups avec vous ;
Mais je ne puis m'asseoir,
Je dois rester debout.
Je suis, en vérité,
Confus de vos loutés.

De savoir votre âge
Nous serions curieux ;
A voir votre visage
Vous paraissiez fort vieux ;
Vous avez bien cent ans,
Vous montrez bien autant.

La vieilleuse me gêne,
J'ai bien dix-huit cents ans,
Chose sûre et certaine,
Je passe encore trente ans ;
J'avais dix ans passés
Quand Jésus-Christ est né.

N'êtes-vous point cet homme
De qui l'on parle tant,
Que l'Écriture nomme
Isaac, Juif-errant.
De grâce dites-nous
Si c'est sûrement vous.

Isaac, Laquodim
Pensez-vous que fut donné,
Né à Jérusalem,
Ville bien renommée ;
Oui, c'est moi, mes enfants,
Qui suis le Juif-errant.

Juste ciel, que ma ronde
Est pénible pour moi !
Je fais le tour du monde
Pour la cinquième fois ;
Chacun meurt à son tour,
Et moi je vis toujours.

Je traverse les mers,
Les rivières, les ruisseaux,
Les forêts, les déserts,
Les montagnes, les côtesaux,
Les plaines et les vallons,
Tous chemins me sont bons.

J'ai vu dedans l'Europe,
Ainsi que dans l'Asie,
Des batailles et des chocs
Qui coûtaient bien des vies ;
Je les ai traversés
Sans y être blessé.

J'ai vu dans l'Amérique,
C'est une vérité,
Ainsi que dans l'Afrique,
Grande mortalité ;
La mort ne me peut rien,
Je m'en aperçois bien.

Je n'ai point de remours
En maisons ni en lieux,
J'ai cinq sous dans ma bourse,
Voilà tout mon moyen ;
En tous lieux, en tous temps,
J'en ai toujours autant.

Nous pensions être un songe
Le récit de vos maux,
Nous traitions de mensonge
Tous vos plus grands travaux ;
Aujourd'hui nous voyons
Que nous nous méprenions.

Vous étiez donc coupable
De quelque grand péché,
Pour que Dieu, tout aimable,
Vous eût tant affligé ;
Dites-nous l'occasion
De cette punition.

C'est une cruelle audace
Qui cause mon malheur ;
Si mon crime s'efface
J'aurai bien du bonheur ;
J'ai trahit mon Sauveur
Avec trop de rigueur.

Sur le mont du Calvaire
Jésus portait sa croix ;
Il me dit de bon air,
Passant devant chez moi :
Veu-tu bien, mon ami,
Que je repose ici ?

Moi brutal et rebelle,
Je lui dis sans raison :
Où-oi, criminel,
De devant ma maison ;
Avance et marche donc,
Car tu me fais affront.

Jésus, la bonté même,
Me dit en soupirant :
Tu marcheras toi-même
Pendans plus de mille ans ;
Le drusuet jugement
Fut sa son tourment.

De chez moi à l'heure même
Je sortis bien chagrin,
Avec douleur extrême,
Je me mis en chemin ;
Dès ce jour-là je suis
En marche jour et nuit.

Messieurs, le temps me presse,
Adieu la compagnie ;
Grâces à vos poëmes,
Je vous en remercie.
Je suis trop tourmenté
Quand je suis arrêté.

Fabrique de PELLERIN, Imprimeur Libraire à EPINAL.

22. Imatge del jueu errant conservada per Boix i Selva.
Ms. 9462/12.2

El Paradís perdut, una traducció canònica

Per què vaig fer una versió
catalana de P. L. i com vaig
fer-la.

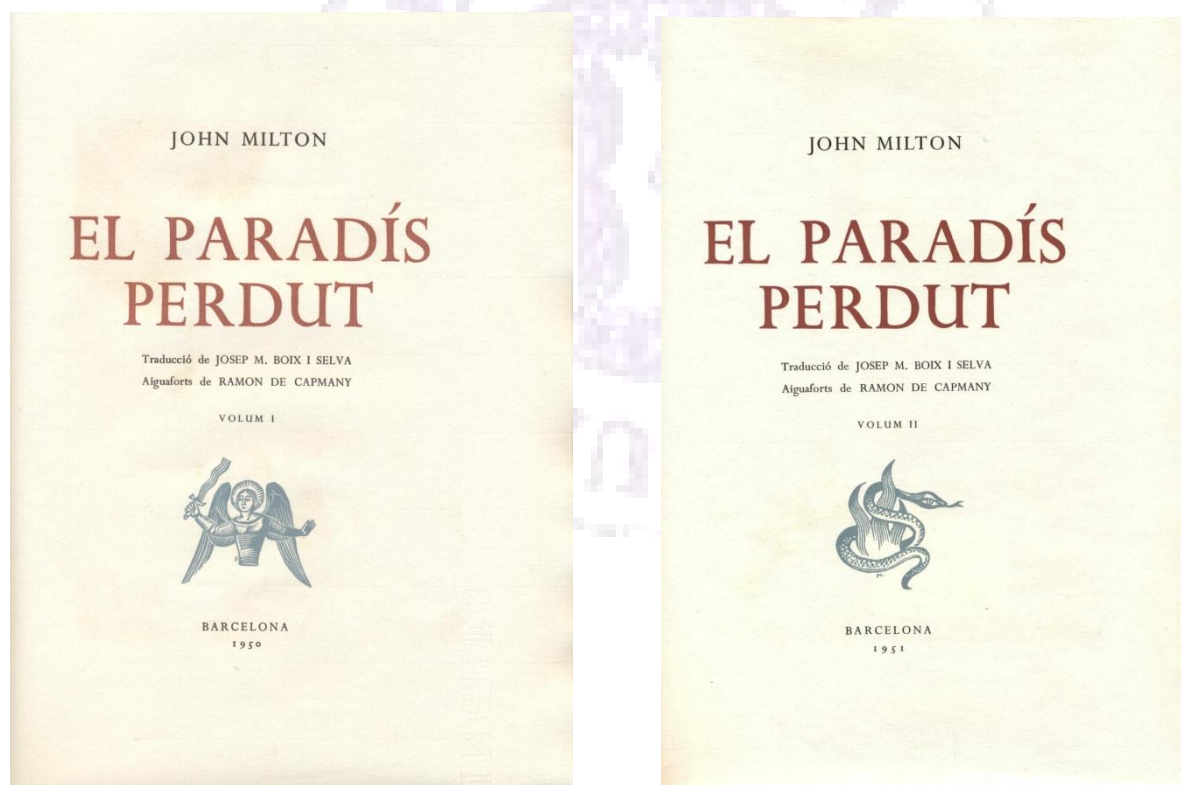
Patristisme català
Culte a l'heroi: guerra civil.
Inflació religiosa
Interès per la Bíblia: germa
a Montserrat
Recentorat
Homer i Riba, Dante i la D.C.
Copia en vers els versos de l'origi-
nal i els aprene de memòria
de 25 a 30. Aquest text es conserva
taposo; ja diré on.
Encoratjament per part de
Jordi Riba!
Espriu i Milton
Revisions de Riba i Manent

23. Nota sobre la decisió de traduir *Paradise Lost*.
Ms. 9457/3.4

24. Invitació per una lectura de fragments de “El paradís perdut” abans de la publicació.
Ms. 9480/1.FOMENTO.3

25. Portades dels 2 volums de l'edició de 1950
CATÀLEG: (I) 2006-FOL-1015; (II) 2006-FOL-1429

L'editor i la col·lecció Isard

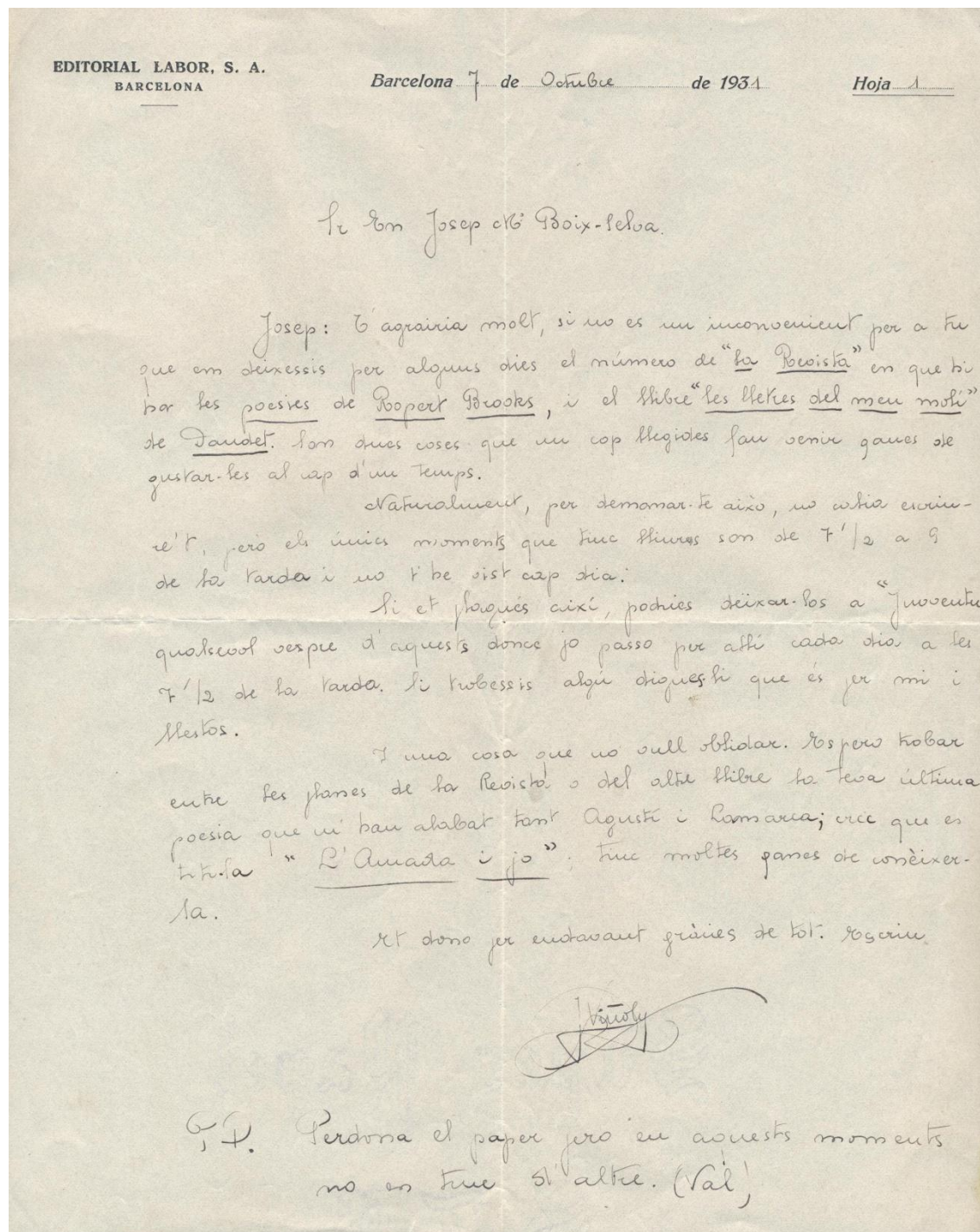

26. Diferents exemplars de la col·lecció
MOSTRA BOIX I SELVA, POETA EN EL PARADÍS?. Vitrina 5, dos detalls

26B

Carta de Joan Vinyoli, 1931

27. Joan Vinyoli demana a Josep Maria Boix i Selva uns llibres en préstec.
Ms. 9480/1.Vinyoli.2

Cartes de Bartomeu Rosselló Pòrcel. 1933

Palma de Mallorca 15 VIII 33

Estimat amic:

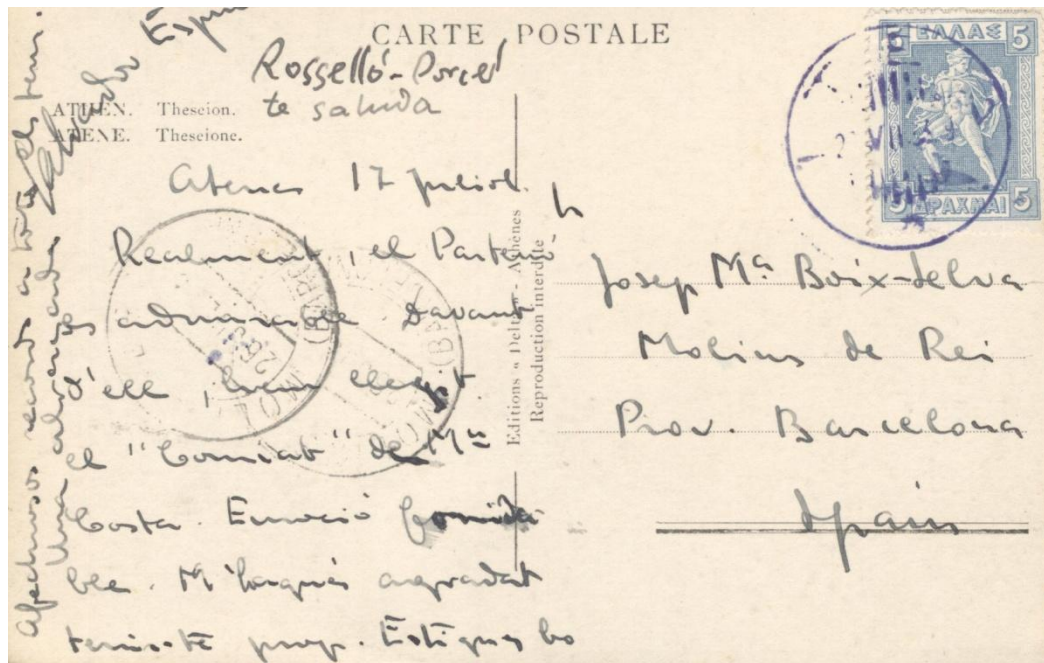
Vaig rebre
la teva carta i el retall de
"El Mati" que no havia vist
encara. Agraïdíssim.

En ple contrast,
agitació - calma - periple - Mallorca
pres el temps entre sol i lectures.

Ben teu
Rosselló Pòrcel

28. BARTOMEU ROSSELLÓ PÒRCEL AMB UNA CARTA D'AMISTAT
Ms. 9480/1. Rosselló-Pòrcel

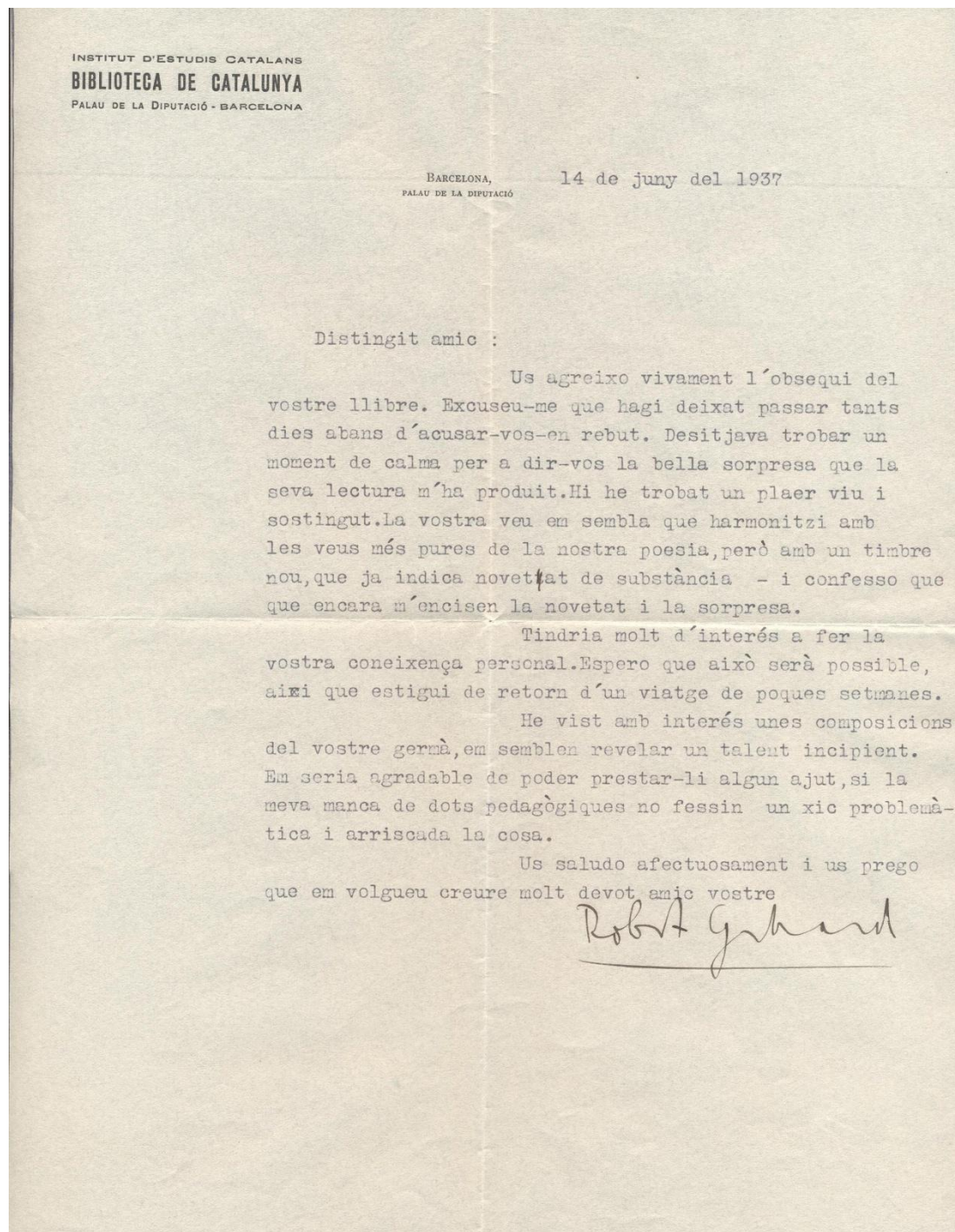
Targeta postal de Salvador Espriu, 1933

29 Targeta postal. Dors i recte
Ms. 9480/1.Espriu.4

Carta de Robert Gerhard. 1937

30. Robert Gerhard agraeix el regal del llibre *Soledat abrupta*. Ms. 9480/1. Gerhard

Carta de Joan Teixidor, 1938

15 ut. 39

1

Estimat Josep M^a: aquesta ~~caixa~~ tardarà un any a la
caixa a presentar-me. Demà aniré a revisar-me. L'impressió
que m'he tret, corroborada per en Tomàs, és que és molt
possible que demà, si em revisen, ja em traslladaran a
una caserna. No sé si a Francesc Marià o a Sant Cugat
del Vallès, altrament dit Pius del Vallès. Sembla que
aquí regon elloc és el més probable. Com veus, tot mar-
xa acceleradament i tenc de trobar-me endut dintre
aquí movent-me sense massa contemplacions. Aquells
amics ^{del Crims} han fet tot el que podien - oia, orientar-me
que és l'única cosa que podien fer.

Estic tranquil i espero els fets. No sé si ens veurem
aviat o tardarem dies. Servo, però, la penya de la vos-
tra amistat que ja és alguna cosa.

Davant de la impossibilitat en que possiblement
em trobare de córrer per aquets nous de Deu, el meu
afec, una vegada més, torna a caure a les vostres mans.
Jo demà, abans d'anar a la caixa, passo veure a l'Oliver,
si pot. Tammateix, tu i en Joan, l'haureu de veure.
I potser a més de l'Oliver algú altre. L'Esquerda,
que he trobat a la caixa, diu que ha anat a veure
en Pió, en Pous, Puig de Lario etc. En tots els
person que es facin per gent del nostre gremi miren
d'incloure-m'hi. Hi ha pressa; molta pressa en
sembla.

31. Joan Teixidor escriu Boix per la seva mobilització imminent com a soldat de la República i li encomana atenció pels familiars seus que resten sense la seva presència. Ms. 9480/1. Teixidor.2

Clar que tot això, amb els vostres tripijocs, és una feina enorme. Però com dubitaria de demanar-la? Gairebé ni cal^{ria} i enric és més aviat perquè tinguis idea de com es plantegen les coses. So apel·laré: però això hauré de fer-ho des de la caserna

Podria ésser que encara demia més a dormir a casa. En aquest cas miraria de veure. Aleshores aquests mots serien inútils i gairebé ridículs. Però davant de la possibilitat que les coses no passin així els enric.

Un prec encara - i aquest amb més insistència. La única cosa que em preocupa ara és la meua família. Se deixo una mica penjat. Una germana a la clínica mental. Una altra donada de baixa de l'hospital en circumstàncies que ja et detallarien. Dos sous i dos lots - les úniques coses de casa - a terra. A tu - i perque et veure - demana que es ^{vigilis} ~~vigilis~~ si pots. A algú ^{altre} ~~altre~~ adreço. Però a tu també. No et barregis: no et torturis. No et tracta de diners. Et tracta de mirar si hi ha solucions factibles. Si la guerra dura massa això m'espanta. Jo, en canvi, tinc ^{l'esperança} ~~confiança~~ - no il·limitada, és clar - que me'n sortiré.

Amic Boix: la vida va tenebant la reua xarxa. Vostres sou dipositaris de moltes coses meues que constitueixen el meu bé i el meu honor. Aquestes coses, encara, t'eu comano. Però no que parli massa excessivament. Però, rassa,

2

se m'ha presentat l'avinentera de fer-te aquest prec.
Una prec, és clar, que està al marge de les contin-
gències; que t'el faig avui, però que lògicament
t'el podria ^{haver} fet un any endarrera i que espero t'el
podré fer, encara, moltes vegades més, si Déu
vol. Tu saps una mica com sóc, i encara que la
memòria dels homes sigui ben poca cosa davant
la mirada de Déu, admet ~~algun~~ aquesta
memòria m'estimo, com estimo tots els sentiments
honorables que se'm han concedit. Però, encara,
que és un afer que no em pertany exclusivament
a mi. És la meua mirada; la meua terra que
se conformen amb el meu ésser com amb el de
qualvol que sigui digne d'ésser home.

Aquests mots ~~haver~~ han derivat cap a ca-
minis que ni jo mateix pensava en conculcar a
evolucionar. Tant se val. S'escriu quan es pot.
La darrera cosa que et demano és que no et
preocupis massa pel que et dic. Jo estic bé;
i ara com ara la única cosa que em molesta
una mica és la caserna i la brutícia que deu
trobar-li. Això, repeteixo, si li vaig dir.

Adm. T'alvaza Joan [Teixidor]

Pots encarregar la carta a n'eu Joan Vingoli

Carta de Jordi Rubió i Balaguer, 1944

Batva 8-1-44

Sr. J. M. Boix Selva

Estimat amic: l'altre dia V.
va telefonar. Jo era fora de casa.
[al punt em fiblà el pensament
de que estava en deute amb V.
perquè no li havia tramès la
meua felicitació amb motiu
del naixement de la seva filla.
Vaig acceptar-la, encara
no que sigui amb retard, jun-
tament amb els meus millors
desitjos per l'any 1944.

L'amic Casauberta em di-
rà de part de V. una bella poesia,
que li retorno: Es d'una reverència
de concepció i execució digna
de l'altesa dels pensaments que
V. hi expressa. Les tres estrofes
centrals se troben definitives:
m'agradaria saber-les de memo-
ria. A la primera estrofa no

"Felicitat" 5-1

32. Jordi Rubió felicita Boix pel naixement de la seva filla i li expressa pros i contres del poema *Felicitat*.

Ms. 9480/1.Rubió.5

ni agraden el propi estat i el
superlatiu. Els superlatius, i-
qual que als adverbis, de trobo
que allarguen o augmenten, sense
compensació, el cos dels mots.
En la darrera estrofa trobo dur
el darrer vers.

Pardoni aquestes observacions.
Ha tingut tant d'ocurrència en a-
quest poema i el trobo tan digne
d'interès considerat com auto-
lògic, que m'he atrevit a dir al
altre que, equivocadament pot-
ser, em sembla emmenable.

El felicito de tot cor. Saludi
ben coratament el senyor Paré,
mon vell amic, igual que la
seua muller; deuria fami-
lia i regni en son afam.

Lo Rubió

5-2

Carta de Jordi Rubió i Balaguer, 1945

S. Jordi del Floregat
25-VII-45
Bones salutacions al seu recordat Pare! - M'excusaria si li
prego de fer recollir els quaderns
Sr. Josep M. Boix i Selva } a la portel-
la de casa? }
Barcelona } No d'una man-
era de des-ll...

Benvolgut amic: perdoni que
hagi abusat tant de la gentilesa de V.
retenint abusivament els seus quaderns
de poesies. A penes de mes vaig int-
tal·lar aci la família; això represen-
ta que vaig i vine biàriament i
se m'escursa molt el temps. He
tingut compromisos de treball
indifugibles i, tot i el meu desig
de llegir-los, els quaderns han re-
màs intactes massa dies. Compre-
nomis parò a casa a les hores de di-
nar, i encara no tots els dies, i la
calor que hi fa és afosa, no gosava
fiancament de pegar-li que vin-
gués a probar-m'hi en moments
tan inoportuns per qui no viu, com
jo ara, sotmès al tracte culinari
de porteres o dones de fer feines.
Prefereixo, tot i que pot semblar
pretensió o atreviment de part me-
na, dir-li per escrit alguna cosa del
que m'ha suggerit la lectura que

33. Jordi Rubió agraeix els quaderns de treball que Boix i Selva li ha deixat i aprova i comenta els versos de *El Paradis perdut* que ha pogut llegir.

Ms. 9480/1.Rubió.7

V. ha tingut la bondat de faci-
litar-me un manuscrit, dels seus
versos. Les coses escrites perden
naturalitat o semblen a voltes
més precises d'intenció del que s'in-
drien en una conversa. Com que V. és
bon amic meu i he tanta agudesa
de percepció, no dubto que sabrà
per mi, si cal, posar les coses al lloc
que jo voldria que resultessin. Si en
torçant a Barma, he V. tenys un ves-
pe havent sopat per venir a casa
a prendre cafè; en parlarem amb més
llibertat. Ja sap que sempre he tin-
gut un interès per la manera d'ésser
de V. i la seva vida. El recordo tant
quan anava a classe vestit de soldat!

Deixi'm parlar primer del Milton.
Quina empresa! No tinc a casa el
poema en anglès i m'hauria agradat
de tenir-lo al davant. No par per anar a
casa de cosetes, però sí per fruit millo-
re de la manera com V. requereix tan am-
plement i sense decaure en la prosa
ritmada, el període tan cenyit i ple
de meandres alhora de l'original. Jo
no tinc autoritat per judicial l'obra
de V. però ben sincerament voldria en-
coratjar-lo a continuar-la. No vola-
ment pensant en la nostra literatura
sinó en V. La versió d'una obra així;

7-2

33B. Ms. 9480/1.Rubió.7

forma una tècnica, exercita la im.²
tel. ligència; l'expressió; aparta de la
banalització purament formal, pes-
que no permet mai tras. pel camí del
mig davant d'una dificultat. Jo no
tinc experiència de fer versos, però de ve-
gades llegint-ne tinc la impressió que
en certs moments algun poeta rebaixa
la llei del seu pensament, per viences més
facilment un problema purament
formal. Per això crec que a un home
tan ben dotat com V. la disciplina
de la versió de Milton (i el català amb
tants monosil·labs es presta molt a tra-
duir anglès) ha d'èsser íntel. I no crequi
que em referis a V. en les ratlles anteriors...
Hi ha versos perfectes per el meu gust en
la versió de V.: intacte el meu desdeny i
el meu desigri; o essent-li instatget en
la tenebra... No m'agraden en canvi,
sinalifer com [tu, oh esperit] (potser es autòrit-
zada, però em sona dura) o el vers de la p. 13,
llurs negres d'ltat, així era atapeida, perquè
obliga a fer una contracció que em sembla
facilment evitable. Perdóni si l'ella m'en-
ganya.
Del llibre Felicitat no gosaria fer co-
mentaris, perquè els poetes gran ens lliu-
ren el secret de la seva més pura emoció,
sols haurem de trobar respectuosa sim-
patia en el lector i un agraiment molt
íntim. Demés d'això, V. sempre marca
una posició tan sana i noble i sincera da-
vant de l'espectacle del món o dels sentiments,
que un se sent admes a escoltar un diàleg

7-3

33C. Ms. 9480/1.Rubió.7

interior que s'ona a confiança i no se
fins a quin punt es llegiti i detractat. La
com a pura obra literària quan un coneix
i estima l'autor. De tota manera no puc
menys de dir-li com m'ha plagut allibera-
ment, i aquell magnífic rohet, han un
de construcció Basarda antiga on la idea,
al contrari del que s'ha passat en els rohet, és
qui domina i cenyeix la forma i A l'alluna
on hi ha algun vers que m'ha impressionat
per la perfecció. Fra recordo la darrera
estrofa de Ferre fidel i algun vers que m'a-
gradaria no oblidar mai, com aquell
Bren es la pols, no únicament les roses,
o per qui als vents somnis com velers de fodes.
Telicitat, l'últim poema, és un Beatus illi
admirable, més noble i gens epicuri, diferent
per tant de l'horàcia, cosa que no han recitat
o fet hants com han glossat el no del llati.
Seny i follets, de gran ale, m'ha interessat
perquè hi hi vist molt del pensament de V., però
a desgrat d'algun fragment on el diàleg es fa
fort i penetrant, no em plan perquè la pènia
programàtica no em captiva massa. Pref-
erido la flama amb aquelles abstraccions que
parlen tan dramàticament i fan pensar en di-
verses maneres de fer del Tant. De tota manera
no vull bé, excusis en la mitopia, la seva in-
fenció, perquè cap a la fi el poema, i afeblit o
no m'és distribuïda. A una bona llista, amb
tant estruend, no em raterfia tampoc. Potser
resulta incomprensible i no ho prengui a mal.
Els copactes són de vegeles, preuororor. V. g.
el Salader, que és una veritable estampa; la
Inundació, dinàmica i suggestiva; Suicidi,
han robrí i amb el sarcasme final han ben
clavat. Estalçament em sembla que desentona
i afebles són potser poc tuballats. Aquestes poques
mes requereixen una forma implacablement
dura i penetrant. I no és pas que V. no t'excusi
roguint. - Perdona si li he dit alguna impertinència.
Excusi. Saluda molt la seva muller, i rebí la felicitació i
l'agraïment del seu amic i present

33D. Ms. 9480/1. Rubió. 7

Nota de Josep Maria de Sagarra, [195?]

Davant la traducció del ^{gran} poema de Milton, que, tan
afortunadament, ha realitzat Josep M. Boix Selva, sentim
una d'aquelles poques satisfaccions espirituals, que rari-
ment ens són concedides en èpoques de corrupció
materal i de penombra vinda.

Si gran i tenaç i, per què no?, dolorosa, ha estat
l'ambició del poeta traductor, ple, contundent i
bel·lig, ha resultat el seu triomf.

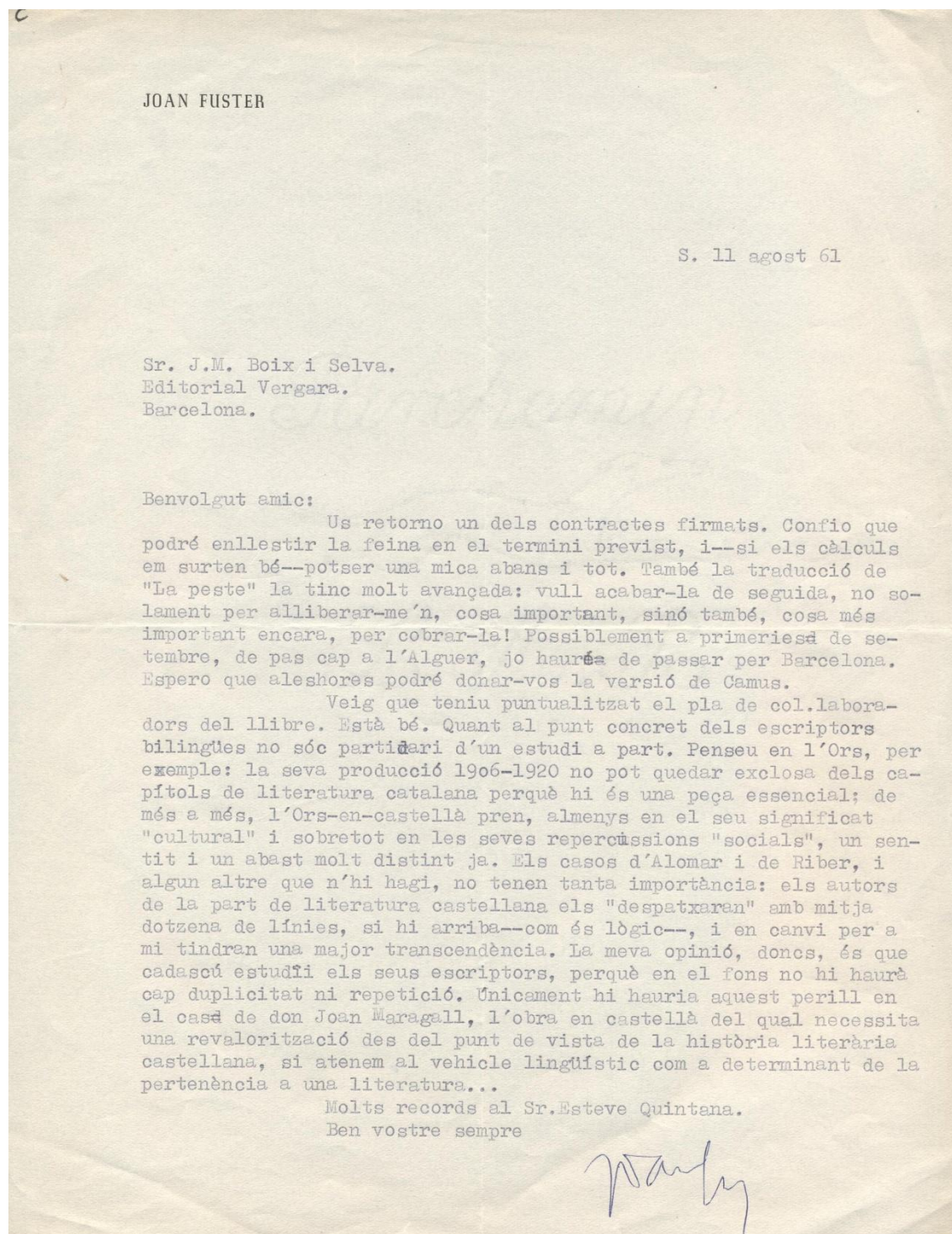
La música retòrica i la senzilla, i tan difícil-
ment captable, respiració íntima del poema mil-
tonià, són fixades, en la traducció de Boix Selva,
amb una claredat, una ciència i una emoció tal,
que fan d'aquesta publicació una brillant i eficaç
monjoia en el camp que no més coneixen les
obres perdurables.

Josep Maria de Sagarra

34. Felicitació de Josep Maria de Sagarra per la traducció de El Paradís perdut.

Carta de Joan Fuster, 1961

35. Joan Fuster parla de la seva participació en les edicions de l'editorial Vergara.
Ms. 9480/1.FUSTER.7

Carta d'Antoni Comas

ANTONI COMAS

Sr. Josep Me Boix i Selva
Barcelona

Avda. República Argentina, 251, àtic, 1.^a
Tel. 211 46 47
Barcelona-6

Granollers, 25-VI-69

Amic Boix:

El mateix vespre del dia que me'l portà, vaig llegir "L'esma", i, si li haig d'ésser franc, em va produir una impressió desconcertant, no solament per la seva muesa i sobrietat -vostè ja ho diu al pròleg-, sinó perquè hi vaig trobar com un to de cruessa inusitat, un plantejament viu i radical dels problemes, una mena com d'impudor espiritual. De tota manera, vaig veure ben clara una cosa: que calia publicar el llibre; que a vostè li calia perquè és una confessió, un deslliurament; i que calia també a la poesia catalana -que està fent la viu-viu amb quatre tòpics i convencionalismes atrocinats.

Ara fa pocs dies l'he tornat a llegir i m'he adonat que el desconcert que em produí la primera lectura és el desconcert que produeixen sempre els grans llibres, les coses autènticament "noves" en poesia -o, si vol, eternes, que, en aquest cas, és el mateix. No ho dubti pas, és un gran llibre. I ara m'adono de la causa de la impressió que vaig tenir que calia publicar-lo.

Ja veurà que si vostè ho consulta amb algun altre amic, li dirà més o menys el que jo li dic -n'estic segur. Cregui'm, doncs, i publicui'l. A més de la satisfacció personal d'haver publicat un bon llibre, passarà una alenada vivificant per la nostra poesia. Necessitem aquest aire fresc i renovador.

Permeti'm que en aquesta mateixa carta li parli de l'afer santa Teresa. Si jo escric demanant les fotocòpies a càrrec de Vergara, em preguntaran amb quina garantia ho faig o bé ho consultaran a l'editora. De qualsevol manera, doncs, perdrem temps. Em sembla que la solució més fàcil és la següent: que Editorial Vergara es-crigui a la Biblioteca d'El Escorial encarregant fotocòpies del manuscrit autògraf del "Camino de perfección" de santa Teresa -amb aquestes dades n'hi ha prou- i que me les enviïn a mi

Insisteixo en això perquè l'estiu vola. A més, des del 15 al 31 de juliol haig d'anar als cursets d'estiu de Puigcerdà i de Palma de Mallorca i a l'agost al de Prada. Com més aviat tingui les fotocòpies, més aviat començaré a treballar -àdhuc me les puc emportar i treballar en aquests llocs. Calculo que hi puc dedicar un parell o tres d'hores diàries, tot alternant-les amb la redacció dels dos capítols finals -sortosament!- del meu primer volum de la "Història de la literatura catalana", i deixar-ho llest pel setembre. Al pròleg penso afegir-hi -si no hi tenen inconvenient- el treball "Letrados, espirituales y confesores" que vaig publicar

36. Antoni Comas comenta el llibre El suplicant, la deu i l'esma.
Ms. 9480/1.COMAS.7

a l'"Homenatge al Dr. Vicens Vives" -de fet, n'és una continuació.
Li agrairé, doncs, que me'n digui alguna cosa, de tot això.
Algun dia d'aquests li deixaré "L'esma" a la porteria de casa seva.
Vaig parlar de la seva esposa a les tietes Emília i Conxita. La re-
corden molt i em varen preguntar què feia i com estava i em varen encar-
regar que li enviés records.
Moltes gràcies per haver acompanyat aquell dia la mare.
Rebi una cordial abraçada i disposi sempre del seu bon amic

Antoni Comas

36B. Ms. 9480/1.COMAS.7

Carta de Pere Calders, 1971

Barcelona 14 de desembre de 1971

Sr. J.M. Boix i Selva
Teodora Lamadrid, 44
Barcelona-6

Estimat amic:

Els diaris d'avui m'han portat una alegria, cosa raríssima en aquest país: el teu triomf al Carles Riba. Ja sé que em creus, però així i tot n'he estat més content que no et penses.

Ara no et sabria dir gaires coses més. Només vull afegir la meva veu, de seguida, a la de les moltes persones que et tenen afecte i estimen la teva obra.

De passada, deixa'm que et desitgi un bon Nadal i un any 1972 ben feliç; ve a tomb de dir-t'ho i ho faig de tot cor.

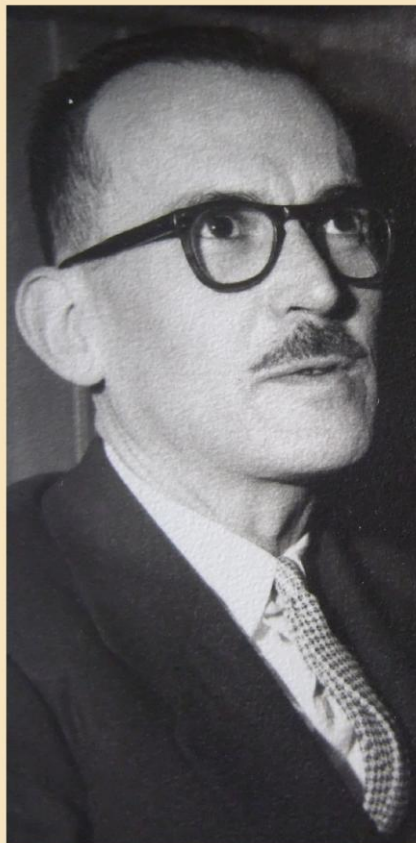
Una forta abraçada!

Pere Calders

37. Pere Calders felicita Bois per la concessió del premi de poesia Carles Riba 1971
Ms. 9480/1.CALDEERS.1

Boix i Selva, poeta en el Paradís?

Del 14 d'octubre al 13 de novembre de 2014

IBC Biblioteca
de Catalunya
110 To | ANYS OBERTA AL PÚBLIC

1714 / 2014

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

38. Cartell de la mostra.

Boix i Selva, poeta en el Paradís?

Entre 1950 i 1951, enmig de la postguerra, es publicava a Barcelona la traducció d'un dels grans autors de la literatura anglesa, *El paradís perdut*, de John Milton (Londres, 1608-1674), poeta heterodox i ferotgement cromwellià. La versió catalana, en hendecasil·labs lliures, fou unànimement aclamada per la crítica i el món literari com una obra mestra. La seva musicalitat i l'ús extraordinari de la llengua la situen a l'altura de les traduccions dels clàssics de Sagarra o Riba, a qui l'obra està dedicada.

La importància del *Paradís* ha amagat, en bona part, l'obra pròpia del seu factor. Josep Maria Boix i Selva (Barcelona, 1914 - Girona 1996), nascut en una família culta i benestant de marcades conviccions catalanistes i espiritualitat montserratina, havia estudiat Dret per tradició paterna i Filosofia i Lletres per vocació. Es relacionà amb Espriu, Rosselló-Pòrcel, Teixidor, Bartra i Vinyoli, membres com ell del que s'ha vingut a denominar "Generació del 36", durament afectada per la guerra i la difícil postguerra. Com ells, publicà el seu primer llibre de poemes, *Angle*, abans de la contesa, el 1935. Després de *Soledat abrupta*, de 1937, hi ha un interludi forçat en què continua malgrat tot la seva relació amb el món poètic. El següent llibre, *Copaltes i mirinyacs*, no apareix fins el 1946, amb peu d'impremta fals de 1938.

Professor als escolapis de Sarrià i a la Universitat de Barcelona —els seus alumnes en guardaran un record molt viu — inicia a partir del 1953 la seva tasca com a director literari a l'editorial Vergara, feina que, juntament amb el patrocini de la fundació Minerva per a la traducció de Milton, li permet subvenir a les necessitats quotidianes. A Vergara, aprofitant el relatiu desgel de principis dels seixanta, inicia una col·lecció, "Isard", per donar a conèixer en català obres de qualitat de totes les èpoques. Combina amb cura títols de gran actualitat, sovint duts al cinema (*Estació Victòria*, *Història d'una monja*, *Doctor Givago*) amb clàssics contemporanis (Camus, Joyce, Saint-Exupéry) o universals (Dafnis i Cloe, Rimbaud) i autors catalans (Bertrana, Estradé, Sagarra). En la tria l'ajuden els traductors, sovint de reconeguda trajectòria literària (Fuster, Calders, Folch i Camarasa, Oliver, August Vidal) que contribueix a recuperar per a la indústria editorial.

A partir dels anys setanta Boix i Selva reprèn de manera visible l'activitat poètica, que no havia deixat però de cultivar. El 1971 guanya el premi Carles Riba amb *El suplicant, la deu i l'esma*, i el 1976 el López-Picó amb *Presoner de la boira*, ambdues d'una religiositat profunda i gens encarcerada. La seva veu poètica s'endinsa aleshores en l'elaboració d'un llarg poema sobre el tema del jueu errant, pouant en les tradicions cristiana i hebrea, que no arriba però a completar. La seva obra, en part inèdita, espera, més enllà del *Paradís*, ser redescoberta.

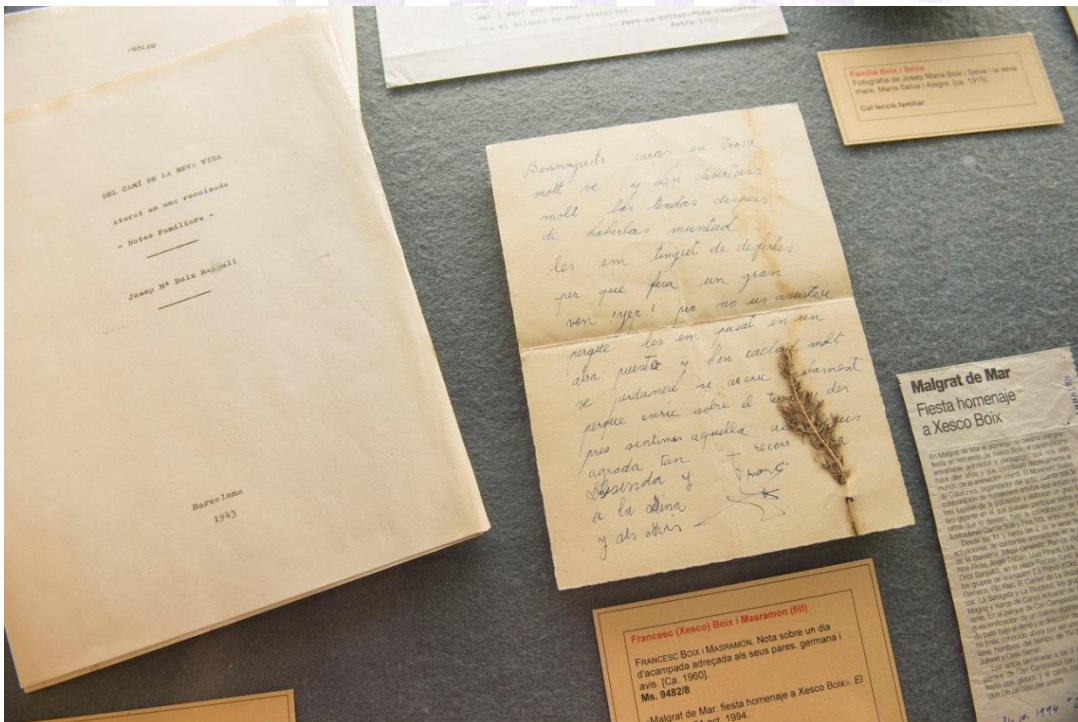
Anna Gudayol
Jaume Clarà
Seccions de Manuscrits i Col·leccions Generals

39. Text de presentació de la mostra.

40. La mostra a l'EspaiZero.

Documents i peces exhibides

41. Material biogràfic. Memòries del pare, Josep Maria Boix i Raspall i carta del fill, Xesco Boix, amb un bri de boix. Vitrina 1. Detall Documents i peces exhibides

Vitrina 1: Material biogràfic

- Josep Maria Boix i Selva i la seva mare. [Ca. 1915]. **Col·lecció familiar**
- Tarja de pelegri de Josep M. Boix i Selva pel Jubileu de 1950. Barcelona, 20 d'octubre de 1950. **Ms. 9486/32, 1**
- Exlibris de Josep M. Boix i Selva. Proves d'impremta. [Ca. 1940]. **Ms. 9437/2**
- Josep M. Boix i Raspall. «*No s'hi pot ser dues vegades: apunts*». Esborranys, notes i material de treball. [Ca. 1992]. **Ms. 9435/2**
- «Joan Teixidor, enterrado en el cementerio de Badalona». *La Vanguardia* (13 gener 1992). **Ms. 9484/11**
- Josep M. Boix i Selva. Recordatori en forma de poema, on posa en evidència l'errada de la notícia publicada a *La Vanguardia*, [gener de 1992]. **Ms. 9484/5.22**
- Josep M. Boix i Raspall. «*Del camí de la meua vida, aturat en una recolzada : notes familiars*». Versió en net. Barcelona, 1943. **Ms. 9435/3**

CONCEPCIÓ MASRAMON DE VENTÓS

- Participació de nocces de Josep M. Boix i Concepció Masramon. Barcelona, setembre de 1942. **Ms. 9486/23**
- Josep Maria Boix i Selva. «*Terra Santa*». Port de Sóller «*Les Comaleres*», estiu de 1993. **Ms. 9455**

FRANCESC (XESCO) BOIX I MASRAMON.

- Nota sobre un dia d'acampada adreçada als seus pares, germana i avis. Amb una branqueta de boix. [Ca. 1960]. **Ms. 9482/8.**
- «Malgrat de Mar: fiesta homenaje a Xesco Boix». *El Periódico*, 21 oct. 1994. **Ms. 9473/4**

Espiritualitat

- Autorització de l'Església Ortodoxa grega per a poder visitar el Mont Athos a favor de Josep Maria Boix i Selva. 1966. **Ms. 9486, 35.2**

Viatge a Terra Santa.

- 1) Quipà negra.
- 2). Rosari amb crucifix metàl·lic, amb grans fets de pinyol d'oliva, acompanyat d'una insígnia i amb la Creu de Jerusalem. **Ms. 9486, 35.1**

Boix i Selva, professor

- Universitat de Barcelona. Facultat de Filosofia i Lletres. *Anuario del curso 1956-57*. Barcelona: la Universidad, [1956]. **Ms. 9436/10, 1**

-*Universidad de Barcelona: [curso 1961-62]*. Barcelona: la Universidad, 1962. **Ms. 9436/10, 2**

-Josep M. Boix i Selva. Full de qualificacions dels seus alumnes de 'assignatura de Literatura a les Escoles Pies de Sarrià (curs 1941-1942). Novembre de 1942. **Ms. 9438/1**

Vitrina 2: Boix i Selva, escriptor

-Josep M. Boix i Selva. *Angle : poemes*. Barcelona : Impremta Altés, 1935. **Ms. 9441/1**

-Josep M. Boix i Selva. *Soledat abrupta*. Barcelona : [Impr. Altés], 1937. **83-8-C 18/10**

-Josep Maria López-Picó. *J.M. López-Picó*. [Editat] per J.M. Boix i Selva. Barcelona : [Edicions de la Rosa dels Vents], 1938. **1999-12-C 7/2**

-*Felicitat*. Barcelona : Amics de la Poesia, [1942]. Amb dedicatòria a la Biblioteca de Catalunya. **7-III-92/1**

-Josep M. Boix i Selva, *Felicitat*; galerades amb esmenes manuscrites del recull «Ocell dintre la boira y melangia».[1944 o ant.]. **Ms. 9442/2**

-Josep M. Boix i Selva. *Felicitat*. Barcelona : [s.n.], [1944]. **Ms. 9442/3**

-Josep M. Boix i Selva. *Copaltes i mirinyacs*. Barcelona : Impr. Altés, 1938 [i.e. 1946]. **2013-12-C 25/19 / Ms. 9443**

-Poemes de Boix i Selva inclosos dins l'antologia *Un segle de poesia catalana*, ed. Jaume Bofill i Ferro, Antoni Comas Pujol (Barcelona: Selecta, 1968), p. 452-468. Fotocòpies. **Ms. 9442/1**

-Nota crítica sobre l'ús de la llengua. **Ms. 9466, 2**

-Clau per a desxifrar els pseudònims de Josep M. Boix i Selva. **Ms. 9466, 3**

-Joan Triadú. Carta de petició per a formar part del jurat d'un premi literari. Adjunta les bases del concurs. Barcelona, 19 de febrer de 1954. **Ms. 9480/1, Triadú**

-Josep M. Boix i Selva. «Atmosferes». Galerades d'un recull de poemes presentat al Premi Vila de Martorell de Poesia de 1982. [1982]. **Ms. 9447/1**

-Josep M. Boix i Selva. Esborranys de poemes que integren el recull *Presoner de la boira*. [ant. 1978]. **Ms. 9445/2**

-Josep M. Boix i Selva. *El suplicant, la deu i l'esma*. Barcelona : Proa, 1972.

G 84-8-2350

-Josep M. Boix i Selva. *Presoner de la boira*. Barcelona : Proa, 1978.

Ms. 9445/1

-«La més pura veritat», del recull *Presoner de la boira*; al verso d'un full de calendari del 8 de novembre de 2003. **Ms. 9445/1**

Vitrina 3

Poesia inèdita: "El jueu errant"

-Josep M. Boix i Selva. . «*El Jueu errant*»Quaderns amb comentaris, bibliografia, versos i notes. [Ca. 1955-1970] **Ms. 9460/2, 1-2**

-Joan Cid. Carta relativa als seus estudis sobre l'obra *El Jueu errant*. Buenos Aires, 4 de novembre de 1959. **Ms. 9479/1-Cid**

-Josep M. Boix i Selva. Apunts i materials de treball sobre jueus i cultura hebraica per a l'obra *El Jueu errant*: sobres, esborranys de versos, retall de premsa [ca. 1960-1980]. **Ms. 9451, 9460/2, 9463/1**

-Napoléon Thomas. *Le juif errant: Les naufragés = El judío errante: los naufragados*. Paris : Lith. Becquet frères, [18-]. **XIII.5 M 2**

-Josep M. Boix i Selva. «*El Jueu errant: esbós de poema narratiu*». Primera redacció amb esmenes autògrafes. Barcelona, [197-]. **Ms. 9458, 3**

-Josep M. Boix i Selva. «*El Jueu errant: esbós del cant primer*». Fragment d'una segona versió. Barcelona, 1977. **Ms. 9458, 2**

-George Kumler Anderson. *The legend of the Wandering Jew*. Providence : Brown University Press, 1965. Amb dedicatòria del seu fill Zum. **Catàleg**.

Vitrina 4

El Paradís perdut, una traducció canònica

-Foment de les Arts Decoratives. Invitació a una lectura de fragments de la traducció de *El Paradís perdut*. 25 de maig de 1949. **Ms. 9480/1, Fomento-3**

-Josep M. Boix i Selva. Nota per a articles: "Per què vaig fer una versió catalana de P.L. i com vaig fer-la". [Post. a 1950]. **Ms. 9457/3**

-Joaquim Carreras i Artau. Carta d'agraïment per la recepció d'un exemplar d'*El Paradís perdut*. 9 d'abril de 1956. **Ms. 9480/1, Carreras-3**

-Cartes d'agraïment i felicitació per la tramesa d'un exemplar de l'obra. **Ms. 9480/1:**

Agustí Calvet (Gaziel). 1 targetó. Barcelona, 20 de març de 1962.

Pere Bohigas. Carta. 6 de juliol de 1958.

Jaume Bofill i Ferro. Carta. Barcelona, 16 de febrer de 1952.

Carles Cardó. Carta. Barcelona, 20 de gener de 1954.

Josep Maria Sagarra. Carta. Barcelona, 20 de gener de 1954.

-John Milton. *El Paradís perdut*. Traducció de Josep M. Boix i Selva ; aiguaforts de Ramon de Capmany. Barcelona : [s.n.], 1950-1951. 2 vol. (I) **2006-Fol-1015** (II) **2006-Fol-1429**

-John Milton. *El Paradís perdut*. Traducció de Josep M. Boix i Selva. Barcelona : Alpha, 1953. **84-8-1219**

-John Milton. *El Paradís perdut*. [Text original en anglès] i traducció de Josep M. Boix i Selva; introducció de Rosa Flotats. Martorell : Adesiara, 2014. **2014-8-4474**

Vitrina 5

Editorial Vergara i la col·lecció «Isard»

La col·lecció «Isard»

Volums publicats dins de la col·lecció «Isard», en les seves versions en rústica i en tela. S'hi pot apreciar l'encert i la modernitat en la tria dels autors seleccionats, amb noms com Greene, Maurois, Pasternak, Rimbaud, Roca Pons, Sagarra, etc.

-Material d'oficina per a correspondència personalitzat; inclou el segell de fusta amb el nom del director, J.M. Boix i Selva. **Ms. 9475/7**

-Editorial Vergara, S.A. *Cursillo de especialización para la venta de libros*. Barcelona: Vergara, [196-?]. **Ms. 9475/6**

-Ramon Folch. Carta amb una proposta de títols a traduir. 14 d'abril de 1961. **Ms. 9478/4.1.2**

-Josep M. Boix i Selva. Nota amb indicacions i estat de la qüestió pel que fa a la publicació dels volums de la col·lecció «Isard». [ca. 1963]. **Ms. 9478/1.1**

-Josep M. Boix i Selva. Proposta de títols a publicar a la col·lecció «Isard» adreçades al gerent de l'Editorial, Nicolau Surís. [ca. 1963]. **Ms. 9478/1.2**

-Editorial Vergara, S.A. Relació de títols publicats i en preparació de la col·lecció «Isard». 7 de juny de 1963. **Ms. 9478/1.4**

-Circular de presentació i formulari per a captar subscriptors per a la col·lecció. 1964-1965.
Ms. 9478/2, 1

Vitrina 6
Els bons amics

-Joan Vinyoli. Carta. Barcelona, 7 d'octubre de 1931. **Ms. 9480/1, Vinyoli**

-Bartomeu Rosselló-Pòrcel. Carta. Palma de Mallorca, 15. d'agost de 1933. **Ms. 9480/1, Rosselló-Pòrcel**

-Joan Teixidor. Carta. 15 de setembre de 1938. **Ms. 9480/1, Teixidor**

-Salvador Espriu. Dues postals del creuer pel Mediterrani dels estudiants universitaris. Atenes, 14 i 17 de juliol de 1933. **Ms. 9480/1, Espriu**

-Robert Gerhard. Carta d'agraïment. 14 de juny de 1937. **Ms. 9480/1, Gerhard**

-Joan Fuster. Carta. Sueca, 11 d'agost de 1961. **Ms. 9480/1, Fuster**

-Antoni Comas. Carta. Granollers, 25 de juny de 1969. **Ms. 9480/1, Comas**

-Pere Calders. Carta. Barcelona, 14 de desembre de 1971.
Ms. 9480/1, Calders

-Josep López-Picó. Poema: «*Beneïda parella de sirenes...*». S.d.
Ms. 9480/1, López-Picó